

Н. М. Краус¹,
К. М. Краус¹,
О. В. Марченко²

ЗАКОНИ ІННОВАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ: ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

¹ Київський університет імені Бориса Грінченка,

² Національний університет “Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка”

***Анотація.** Автори у своєму дослідженні розглядають два закони інноваційно-цифрового розвитку, серед яких – закон формування глобальної інноваційної цивілізації і закон глобальної ринкової інтеграції сфери інновацій та цифрової глобалізації національних економік. Аргументовано, що перший із законів реалізується в трьох напрямках: інтенсивне формування нового суспільно-технологічного способу виробництва, глобальний простір інновацій та “цифри” – новий інституційно-організаційний формат в постіндустріальний період розвитку людських економічних взаємовідносин, природний інноваційно-цифровий розвиток спрямований як на цифрову глобальність, так і на інноваційну локальність. Доводиться, що другий закон інноваційно-цифрового розвитку економіки країни проявляється у таких аспектах: шеренгова економіка, синергія взаємодії, інтернаціоналізація інноваційних економік, транснаціоналізація.*

Ключові слова: економічний закон; інноваційно-цифровий розвиток; глобалізаційний аспект.

LAWS OF INNOVATIVE-DIGITAL DEVELOPMENT OF THE COUNTRY'S ECONOMY: GLOBALIZATION ASPECT

***Abstract:** Authors consider two laws of innovative-digital development, including law of formation of a global innovation civilization and law of global market integration of innovation and digital globalization of national economies. It is argued that first of laws is implemented in three directions: intensive formation of a new socio-technological mode of production, global space of innovation and “numbers” – a new institutional and organizational format in the post-industrial period of human economic relations, natural innovative-digital development aimed at digital globality and innovation locality. It is proved that second law of innovative-digital development of the country's economy is manifested in following aspects: line economy, synergy of interaction, internationalization of innovative economies, transnationalization.*

Keywords: economic law; innovative-digital development; globalization aspect.

Сьогодні тенденції розвитку інноваційної економіки та становлення її цифрової складової зумовлює ситуацію, коли лідерів ринку “робить” не багаторічний досвід та доступ до економічних ресурсів, а здатність адаптуватися до нових умов і змінюватися відповідно до нових викликів. Цифрові технології та інноваційні розробки, що з'явилися впродовж останніх десяти років, допомагають віднайти реальні цінні джерела підвищення ефективності і можливості стрімкого конкурентного розвитку. Однак, для забезпечення цього, інноваційно-цифрова економіка країни має розвиватися із урахуванням цілої низки важливих законів та закономірностей поступового, системного і цілеспрямованого розвитку.

Вважаємо за доцільне, в цьому контексті, виокремити та розглянути два ключові закони інноваційно-цифрового розвитку – закон формування глобальної інноваційної цивілізації і закон глобальної ринкової інтеграції сфери інновацій та цифрової глобалізації національних економік.

Перший із них – закон формування глобальної інноваційної цивілізації знаходить свій прояв у наступних трьох напрямках:

1. Інтенсивне формування нового суспільно-технологічного способу виробництва, котрий ґрунтується на технотронно-інформаційному та інноваційно-інтелектуальному укладі глобального виробництва. При цьому, глобальна криза, яка дестабілізує бюджети більшості країн світу, “підштовхує” уряди до передачі частини своїх повноважень неформальним мережевим співтовариствам, що різко посилює дисагрегацію держав.

Рис. 1. Напрями інституціональних змін до 2025 року (розробка авторів)

Економічними хабами інноваційно-цифрових техносфер нині є країни ЄС, Японія та США. Глобалізація являє собою процес, який охоплює три стадії еволюції економічної системи, які викликані факторами виробництва, інвестиціями та інноваціями; в той же час, вона є періодом інституціоналізації світової економіки у глобальній формі або періодом переходу до стадії досягнення нової якості життя (передусім, на інноваційно-цифровій основі). Що стосується цифрової глобалізації, то вона ставить перед країнами складні проблеми адаптації до динамічної соціально-економічної модернізації та реформування в частині становлення нової віртуальної реальності. Якщо ми говоримо про глобалізацію в інноваційній сфері проявляється, насамперед, у зростаючій частці іноземного фінансування наукових досліджень у більшості розвинених і нових постіндустріальних країн, у зростанні кількості науково-дослідних підрозділів ТНК в сприятливих регіонах.

2. Глобальний простір інновацій та “цифри” проявляє себе як деякий новий інституційно-організаційний формат в постіндустріальний період розвитку людських економічних взаємовідносин, що покликаний корегувати недоліки й посилювати інноваційно-цифровий розвиток всіх країн, за рахунок дії інституту колективної фільтрації інновацій та відцифрування економічних відносин.

3. Природний інноваційно-цифровий розвиток спрямований як на *цифрову глобальність*, так і на *інноваційну локальність*. *Глокалізація* призводить до того, що інноваційна “глобальність виявляється не якимось одномірним простором, а транслокальністю, стаючи мірою зростаючого зближення полюсів” *цифрової глобальності* й інноваційної локальності.

Характерними особливостями *інноваційної та цифрової глокалізації* є всепроникність, миттєвість, багаторівневість, зворотність інформаційних і енергетичних зв'язків від інноватора до планетарного рівня. *Глокалізація* охоплює великі та різні за характером регіональні макроструктури (наприклад, ЄС) і різні міжрегіональні інноваційно-цифрові економічні відносини, й окрім того, внутрішню структуру кожного окремого макрорегіону та регіональні мікроструктури в середині національних інноваційно-цифрових систем.

Другий закон інноваційно-цифрового розвитку економіки країни, який потребує особливої уваги є, на наш погляд, закон глобальної ринкової інтеграції сфери інновацій та цифрової глобалізації національних економік. Його дія, в сучасних умовах, проявляється в наступних аспектах:

- простежуються тенденції того, що учасники інноваційно-цифрових мереж і хабів з різних країн можуть приймати більш ефективні рішення у порівнянні з індивідуальними (інститут колективної фільтрації) та об'єднувати зусилля для спільного створення нових благ (інститут колективного створення інновацій). Тобто, закладаються основи/фундамент для *шеренгової економіки*;

- спільне бачення постійно корегується під час взаємних узгоджень, формуючи основу для безперервного генерування інновацій. Синергія взаємодії, що виникає, надає глобальній інноваційно-цифровій мережі та інноваційно мислячому співтовариству здатності до саморозвитку та формування “цифрової людини”;

- інтернаціоналізація інноваційних економік, що характеризується посиленням взаємозв'язку і взаємозалежності між суб'єктами міжнародних економічних відносин в сфері інновацій, “цифри” та

національними господарствами або економіками всіх країн світу;

- транснаціоналізація (проявляється у зростанні кількості міжнародних фірм, цифрових підприємств, що працюють в сфері інновацій і розширенні масштабів їх інноваційно-цифрової діяльності).

Розглянуті закони інноваційно-цифрового розвитку економіки України дають нам змогу стверджувати, що сьогодні – в цифрову епоху, успішність країни залежить багато в чому від прогресу в побудові суспільства знань, а цифровий розвиток відіграє вагомую роль у прискоренні економічного і соціального розвитку країни в цілому. Інформаційна сфера України визначає її економічний та інноваційно-цифровий потенціал, що, безумовно, впливає на всі сфери життя суспільства і конкурентоспроможність країни на міжнародній арені в умовах нової віртуальної реальності.

Краус Наталія Миколаївна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів та економіки, Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, e-mail: k2205n@ukr.net

Краус Катерина Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління, Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, e-mail: k23k@ukr.net

Марченко Олександр Вікторович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і логістики, Національний університет “Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка”, Полтава, e-mail: k23p@ukr.net

Kraus Nataliia M. – Dr. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Finance and Economics, Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, e-mail: k2205n@ukr.net

Kraus Kateryna M., Cand. Sc. (Economics), Associate Professor, Senior Lecturer of the Department of Management, Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, e-mail: k23k@ukr.net

Marchenko Oleksandr V., Cand. Sc. (Economics), Associate Professor, Associate Professor at the Department of Management and Logistics, National University “Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic”, Poltava, e-mail: k23p@ukr.net